

ETNOGRAFISKA AVDELNINGEN

BERÄTTELSE FÖR ÅR 1938

EKONOMI:

Inkomster:

Till samlingarnas ökande	2.000:—
» » » saldo från 1937	12:11
» » » överskridande	92:28
» » » inbetalning på kontot	46:15
» » konservering	500:—
» institutionens omkostnader	1.800:—
» » » överskridande	0:03
» extra arbetshjälp	1.600:—
» » » överskridande	1:97
» bokbindning	900:—
» installation	2.000:—
» resekostnader	300:—
» vikariatavvode (lån från anslag för 1939)	400:—
Gåvomedel	9.301:—
» saldo från 1937	499:61
Insatt på gåvomedelskontot för försalda böcker	103:77
Summa kr. 19.756:92	

Utgifter:

Till samlingarnas ökande	2.150:54
» » konservering	499:98
» » » underskridande	0:02
» institutionens omkostnader	1.800:03
» extra arbetshjälp	1.601:97
» bokbindning	900:—
» installation	1.999:59
» » underskridande	0:41
» resekostnader	300:—
» vikariatavvode	400:—
Gåvomedel	9.834:03
» saldo till 1939	70:35
Summa kr. 19.756:92	

GÅVOR:

K o n t a n t:

Av följande enskilda och institutioner:

Carnegie Corporation, New York, 2.331:—; Herr Robert Dickson 1.120:—; Kammarherre Emil Dickson 100:—; Herr Gunnar Gibson 1.000:—; Humanistiska Fonden 3.500:—; Direktör Knut Mark 800:—; Bankdirektör A. E. S. Noréen 100:—; Generalkonsul Gustaf Sandström 300:—; Grosshandlare James Svensson 50:—; *Summa kontanta gåvor kr. 9.301:—.*

I n n a t u r a:

Genom gåvor ha avdelningens samlingar under 1938 ökats med inalles 244 föremål. För dessa föremål redogöres närmare i det följande.

Till de institutioner och enskilda, som antingen genom ekonomiskt stöd eller genom gåvor till avdelningen velat gagna och föra det vid etnografiska museet bedrivna arbetet vidare, riktar jag här ett värdsamt tack.

NYFÖRVÄRV:

P o l a r f o l k.

1. *Lappar.*

Vid den 1937 påbörjade inventeringen av museets samlingar från lapparna visade det sig vara nödvändigt att komplettera och utöka dessa i vissa avseenden. Sålunda kunde museet genom intendenten Ernst Mankers förmedling av lappen Nils Nilsson Skum förvärva en sommarkåta med fullständig ställning, duk, dörr och stege (38.40.2—3) samt en kåtaakja (38.40.1) d. v. s. en sådan bagageakja där bakstycket saknas, så att kåtastängerna kunna lastas på densamma.

Museet har även förvärvat en vanlig lappkniv med slida (38.13.1).

2. *Eskimåer.*

Museets samlingar från eskimåerna ha utökats med en arkeologisk samling från östra Grönland (38.3.1—40). Samlingen består bl. a. av en täljstenslampa, skifferknivar, pilspetsar, harpunspets och pilspetsar av ben, spetsar till fågel- och fiskspjut samt ett flertal ben- och trästycken mer eller mindre bearbetade för olika ändamål.

Denna samling är ett värdefullt tillskott, ty den stammar från en trakt på Ostgrönland längre norrut än museets förutvarande från Angmagssalik. De allra flesta föremålen i den ifrågavarande samlingen äro funna på Strindbergs land, medan några äro komna från Kap Humbolt och Nanontalik.

N o r d a m e r i k a.

Efter korrespondens med och vänligt tillmötesgående av Superintendent W. R. Beyer i Office of Indian Affairs (U. S. Department of the Interior) kunde under året göras ett mycket intressant nyförvärv av en s. k. »bull boat» från Fort Berthold Indian Agency, Elbowoods, N. Dakota. Denna båt, som är rund till formen och består av skinn spänt kring en stomme av vidjor, representerar en nu i Nordamerika försvunnen typ av indianfarkoster, vilka av inlandsstammarna på »the Plains» allmänt användes på deras vandringar för övertvänder av floderna. I synnerhet var det de i nuvarande N. Dakota vid Missouri strövande stammarna Mandan, Hidatsa och Arikara som använde sig av denna typ av farkost, och materialet till densamma utgjordes i gamla tider av buffelhud. Det exemplar, som museet förvärvat (38.8.1), har en gång förfärdigats av en nu 82-årig indiangubb

Fig. 1. Rund skinnbåt (bull boat) med paddel (38.8.1—2).
Båtens diameter är 110 cm.

vid namn Crow's Heart på indianreservationen vid Elbowoods. Utseendet på denna underliga form av farkost framgår av fotografien i fig. 1. Till båten hörde även en nygjord paddel (38.8.2.).

Ett etnografiskt intressant föremål är också det täcke av knutna harskinnsstrimlor (38.15.1) från OjibwaIndianer som skänkts till museet av Mr. Aug. Estelle, Montreal, Que. Denna »Indian rabbit blanket» förvärvades av givaren under en resa i vildmarken norr om Lake Superior redan 1914 och är ett vackert prov på denna art av indianska arbeten.

I övrigt äro förvärven från Nordamerika av arkeologisk karaktär. Ingeniör Harry Macfie har skänkt ett klubbhuvud av sten från norra Saskatchewan. Stenen, som har en ringformig skära för skaftningen, fanns år 1929 vid brytandet av nytt land.

Konstnären Carl Oscar Borg har skänkt en del arkeologiska föremål (38.44.1—16), som han samlat under sin mångåriga vistelse i U. S. A. Föremålen, keramikfragment, pilspetsar, ben- och stenfragment o. d. representera Cliff dwellers i Arizona.

Mexico- och Centralamerika.

Genom förmedling av professor C. G. Santesson i Stockholm erhöles museet från prof. Reko i Tacubaya, D. F., Mexico, prov på frön av *Dolicholus (Rynchosia) phaseoloides*, identiska med s. k. »lucky beans», och *Erythrina sp.* Detta är ett komplement till det material av »piule»-frön vilket överlämnades föregående år (Årstrycket 1938, sid. 61), och ha ett etnografiskt intresse, då de användas av infödingarna för förgiftningsändamål o. d. Materialet (38.1.1—2) har undersökts av professor Santesson (se litt.-förteckn.).

En vid en grävning i Ahuachapán i Guatemala funnen stenfigur (38.7.2, fig. 2) föreställande en sittande man har skänkts av konsul Hilding Svahn i San Salvador, som även visat sin stora minnesgodhet mot museet genom att sända hem ett vackert keramikprov från Santa Rosa de Copán i Honduras (38.7.3) samt ytterligare arkeologiska föremål från El Salvador (38.11.1—16). Några exempel på keramiken i denna samling se vi i fig. 3.

Museets samling av keramik från Chiriqui i Panama

Fig. 2. Svart stenfigur (38.7.2) från Ahuachapán i Guatemala. 1:2.

Fig. 3. Arkeologiska polykroma lerkärl från El Salvador (A 38.11.8; B 38.11.10; C 38.11.9; D 38.11.7) C. 2:5.

som förut ej varit särskilt riklig har under året fått ett mycket värdefullt tillskott genom den gåva av ej mindre än 62 arkeologiska föremål, huvudsakligen lerkärl, som fru Elsa Wallenberg, Stockholm och konsulinnan Vera Elliot, Panama, överlämnat från denna provins. En del av kärlen ha inköpts i Puerto Armuelles, Chiriqui, och de övriga är troligen från Boquete i samma provins. Ett par av kärlen i samlingen (38.5.1—62) avbildas här som fig. 4.

Sydamerika.

Under år 1938 har med Kr. 600 slutlikvid erlagts till friherrinnan Olga Nordenskiöld för de av henne och hennes framlidne make, f. intendenten Erland Nordenskiöld, på museet deponerade samlingarna från Sydamerika, vilka museet enligt överenskommelse av år 1933 skulle inlösa med totalt Kr. 2.500. Ehuru dessa samlingar numrerats i löpande samlingsföljd un-

Fig. 5. »Machi»-påle (38.4.25) från Araukaner i Chile. 1:20.

Fig. 4. Arkeologisk keramik från Chiriqui, Panama. Överst en skallra (38.5.17) 13 cm. hög, nedtill ett flatbottnat lerkärl (38.5.33) 20 cm. diam.

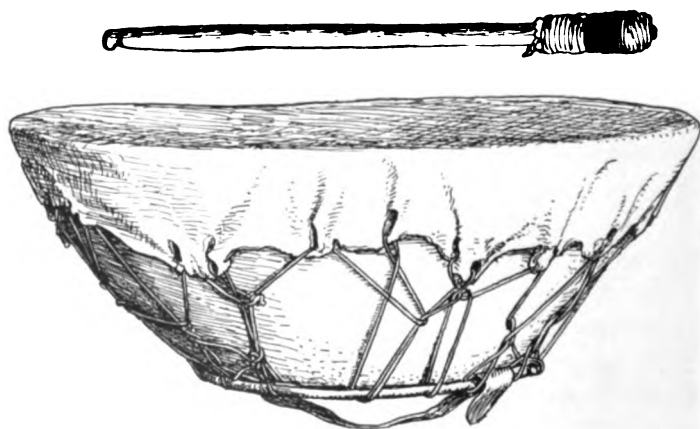

Fig. 6. Araukansk skålförmig trumma med trumpinne (38.4.1—2) från Pelol, Chile. 1:4.

der tidigare år samtidigt med de successiva depositionerna av makarna Nordenskiöld, blevo de ej museets egendom förrän köpeskillingen Kr. 2.500 tillfullo erlagts, och i enlighet härmed ha föremålen nu omnumrerats och införts som museets egendom, förvärvad under 1938 under katalognumret 38.45.1—294, varvid är att märka att 19 föremål t. v. ej kunnat anträffas och införas. Då i övrigt dessa samlingar under årens lopp i flertalet fall bearbetats och omnämnts, äro de ej att betrakta som nytt material, varför ytterligare omnämnande om de skilda föremålen från olika stammar och områden ej göres här.

Från araukaner nära Pelol, Temuco, Chile, har en liten men god etnografisk samling kunnat inköpas från missionären Ivar Andersson Igglund, som därvid även hade älskvärdheten att skänka en s. k. »machi»-påle (38.4.25, fig. 5). De övriga föremålen (38.4.1—14) omfatta en trumma med trumpinne, använd av en medicin-kvinna (38.4.1—2, fig. 6), trämortlar, tallrikar av trä, medicinkvinneskallra, visselpipor, vävsvärd, korgar, masker m. m. En trappstegsliknande påle av den typ som vi se i fig. 5 har sin plats vid en medicinkvinnas hus och spelar en funktionell roll vid utförandet av vissa magiska danser. Då medicinkvinnan (*machi*) dör, flyttas pålen till hennes gravplats. Araukanordet för en dylik påle är enligt insamlaren och donatorn *reuhue*.

Övriga bidrag till de sydamerikanska förvärven under 1938 komma helt från nordligare delar, huvudsakligen från Colombia.

Svenske v. konsuln i Buenaventura, William Bylander, har genom amanuens Wassén överlämnat ett arkeologiskt föremål av stort intresse från Colombia, nämligen en fiskkrok av guld (38.12.1) funnen under guldvaskningsarbeten i Condotofloden, en östlig biflod till Rio San Juan i Chocó. Genom förmedling av konsul Bylander erhöll museet även en samling fjädrar (38.14.1—9) från indianer vid övre Rio Caquetá och skänkta av en amerikan Mr. Frank Russell. Slutligen har konsul Bylander även skänkt ett krympt huvud från Ecuador (38.6.1) till samlingarna.

En annan god vän till detta museum, svenske v.

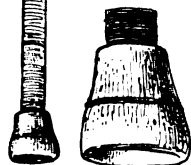

Fig. 7. Blåsrör med sikte (38.16.1) från Guahibo-indianer, Llanos, Colombia. 1:10. Detalj av anblåsningstället och mynningen. 1:4.

Fig. 8. Pil med harpunspets och styrfjädrar för pilbåge (38.16.3) från Guahibo, Llanos, Colombia. 2:15.

Fig. 9

konsuln i Bogotá, Hugo Karlsson har även bidragit till samlingarna från Colombia genom en värdefull gåva bestående av blåsrör med sikte, en pilbåge och 6 pilar samt en press av korgflätning för utpressning av den giftiga saften ur »yuca brava». Samtliga föremålen (38.16.1—9) äro från (Guahibo-stammen på Llanos i Colombia, varifrån givaren även lovat att bidra med flera föremål. Utseendet av blåsröret (38.16.1) samt en av pilarna med harpunspets (38.16.3) framgår av fig. 7 och fig. 8.

Från en av sina expeditioner i Colombia har vidare fil. dr Gustaf Bolinder, Stockholm, överlämnat en gåva bestående av 7 stycken väskor för koka från Ijcastammen. Dessa väskor äro katalogiserade som 38.37.1—7.

Slutligen har revisor Rolf Jacobsson skänkt två små modeller inköpta i Bogotá och föreställande bergsindianer, en kvinna som spinner samtidigt som hon bär en börda på ryggen, och en man som blåser flöjt och slår på trumma (38.38.3—4).

O c e a n i e n.

Under år 1938 har museet från denna del av världen endast erhållit en snidad planka från Nya Zeeland och några föremål från Nya Guinea. Den snidade plankan från Nya Zeeland är en 248 cm. hög och 46 cm. bred husgavelplanka förfärdigad på 1870-talet och förvärfvad genom byte från Etnografiska Museet i Dunedeen. Säsom synes av fig. 9

Fig. 9. Gavelplanka till ett hus (38.47.1) från Maori, Nya Zeeland. Plankans höjd är 248 cm.

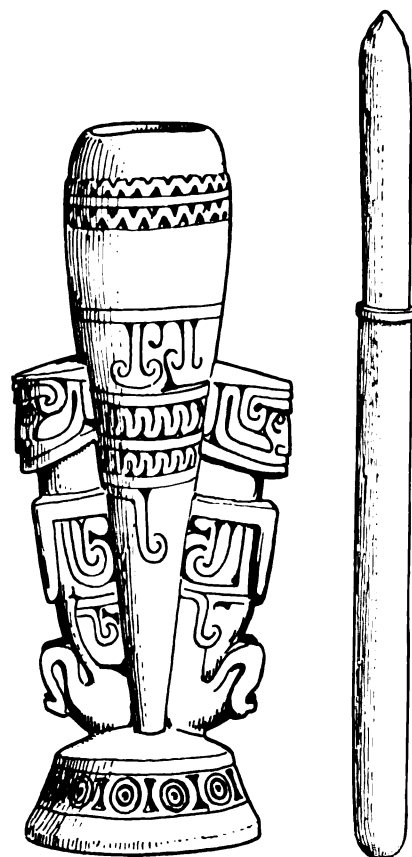

Fig. 10. Skulpterad trämortel med stöt (38.20.1 a—b) för betelnötter, från Woodlark Island utanför S.Ö. Nya Guinea. 1:2.

Fig. 11. Snidade kalkspadar (38.20.4, 3, 2 och 5) för beteltuggning från Woodlark Island. 1:2.

föreställa sniderierna nagra bisarra människofigurer över varandra, allt väl utfört i äkta maoristil. Ögonen på de tre ansiktena äro gjorda av den vackra *Haliotis*-snäckans skal (38.47.1, fig. 9).

Vad beträffar föremålen från Nya Guinea bör först och främst nämnas att Hon. J. G. Nelsson även i år ihågkommit Etnografiska Museet med en gåva av nagra föremål (38.20.1—12) från Woodlark Island bland Trobriandöarna vid sydöstra Nya Guinea. Salunda märkes en vackert snidad mortel jämte stöt för krossande av betelnötter (38.20.1 a—b, fig. 10) samt fyra s. k. kalkspadar av ebenholts (38.20.2—5), vilka användas vid beteltuggningen. Samtliga äro vackert arbetade sasom synes av fig. 11. Särskilt må framhållas att fig. 11 d är snidad i ett helt annat mönster än de övriga och tillhör en typ, som förut ej är representerad i samlingarna.

I denna samling ingår även ett halsband (38.20.6) som huvudsakligen består av små runda rödaktiga skivor uppträdda på ett snöre. Utom dessa skivor, som sannolikt äro gjorda av musselskal, består halsbandet av en del europeiska glaspärlor och en sorts större svarta pärlor, som möjligen äro bananfrön. Vid halsbandet är dessutom fäst ett större stycke musselskal.

Dessutom finnes i samlingen fyra armband av olika bredd flätade av något vegetabiliskt material (38.20.7—10) samt ett par bälten (38.20.11—12) flätade av mörkbrunt och gult vegetabiliskt material på så sätt att det gula bildar långdragna sieksackmönster på det mörkare underlaget.

Från Nya Guinea har museet dessutom erhållit som gåva av dr Hans Nevermann i Berlin en vackert snidad »vinare» (38.21.1) från Finschhafen-området, där den använts till en s. k. »Zauberbündel» vid en *barlum*-fest (fig. 12).

Dessutom skänkte Nevermann en flättnål (38.21.2) gjord av ett fågelben och sannolikt använd på samma sätt som man använder flättnålar av bambu i Central-Celebes vid flätning av ankelband. Denna flättnål hade Nevermann erhållit 1933 hos Marind-anim i sydliga delen av nederländska delen av Nya Guinea.

Slutligen må nämnas att Röhsska konstslöjds-museet överlämnat en rikt ornerad rökpipa av bambu till Etnografiska Museet. Enligt uppgift skulle denna pipa ha förvärvats av en svensk sjöman i Sydamerika, men av allt att döma torde den härstamma från Nya Guinea (38.42.1, fig. 13).

Fig. 12. Snidad vinare (38.21.1) från Finschhafenområdet, f. d. Tyska Nya Guinea. 1:2.

Fig. 13. Rökpipa av bambu (38.42.1) antagligen från Nya Guinea. 1:4.

Indonesien.

Från den stora malajiska övärlden har etnografiska avdelningen under år 1938 likaledes endast mottagit några få samlingar.

Från Celebes har ingenjör S. Fremer, som förut överlämnat vackra samlingar från sydöstra delen av ön, nu utökat denna samling med en större pappersdrake och en stomme till en dylik (38.18.1—2). Dessutom har museet med ingenjör Fremers medgivande från Röhsska museet erhållit två vackert arbetade runda guldplattor (38.46.1 a—b), vilka han tidigare överlämnat till nämnda museum.

De båda guldplattorna härstamma från Syd-Celebes, där de ofta bland den boeginesiska befolkningen användas som amulett och prydnad för små pojkar. De bära dem vanligen två tillsammans i ett snöre kring halsen, så att de hänga ned på bröstet (fig. 14).

Fig. 14. Ornerade guldplattor (38.46.1 a—b) från Syd-Celebes. 3:4.

Från Java har missionär Lilli Boström skänkt en sådan kniv som användes vid avplockandet av risvipporna vid risskörden (38.19.1).

Revisor R. Jacobsson har skänkt en vacker, bemålad skulptur (38.38.1) från ön Bali och ett snidat skrin med utdragslådor från Madoera (38.38.2). Den förra (fig. 15) föreställer Garuda-fågeln med utslagna vingar och bärande på sin rygg guden Vichnu.

Till sist må nämnas en samling från Nikobarerna (38.9.1—21) samlad av Deputy Commissioner Mr. R. W. Scott och skänkt till museet av förutvarande svenske konsuln i Rangoon I. Thomsen, som genom denna nya gåva på ett synnerligen värdefullt sätt utökat sina förut till museet överlämnade samlingar från dessa öar. I denna samling ingå några små enkla lerkärl (38.9.1—4), ett par korgar, i vilka man bär fisk eller proviant (38.9.5—6), en flätad mjärde (38.9.7), ett arm-borst (38.9.8) med tillhörande pilar (38.9.9—11), båge med pil för fiskskytte (38.9.12—13). Av klädespersedlar finns en gördel (38.9.14), ett par skört (38.9.16—17) samt ett huvudband (38.9.20).

Av trä saker märkes en träplatta (38.9.15) med inskurna figurer för att förjaga onda andar (fig. 16) samt tvenne träfigurer, vilka likaledes äro avsedda att förjaga onda andar. Slutligen märkes en vacker båtmodell jämte tillhörande paddlar (38.9.21 a—i).

Fig. 15. Snidad och målad bild av guden Vishnu buren av Garudafågeln (38.38.1) från Bali. Bredd mellan vingspetsarna 68 cm.

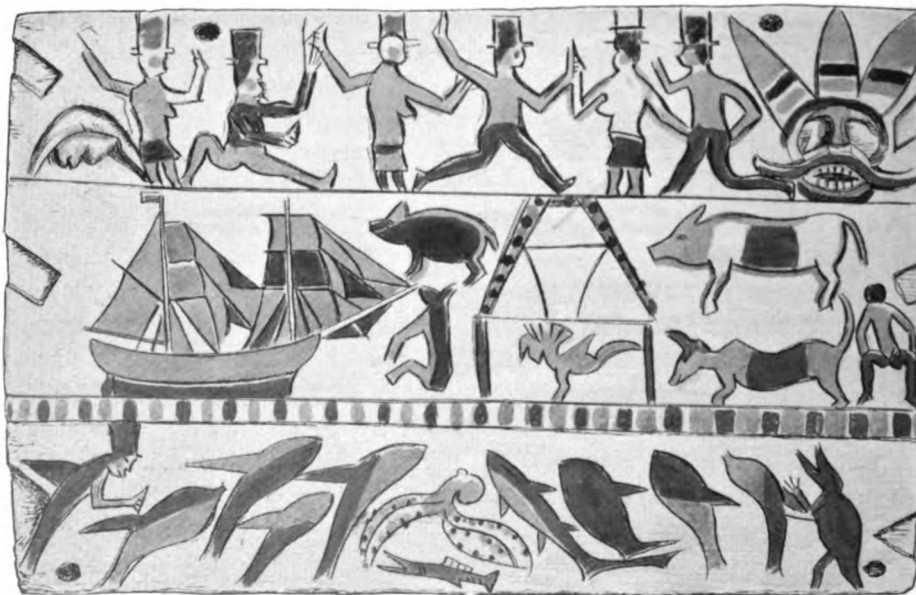

Fig. 16. Snidad och målad träplatta (38.9.15) från Nikobarerna. 1:5.

Fig. 17. Japanska bonddräkter från Toyama, t. v. kvinna, t. h. man. Foto fru A. Greiffe.

Andersson själv samlat under sin fleråriga vistelse i Franska Kongo. Denna samling kompletterar på ett synnerligen värdefullt sätt museets jämförelsevis rikhaltiga samlingar från det ekvatoriala Afrika och är särskilt värdefull, emedan den är gjord med verklig sak kunskap, ty pastor Andersson har icke blott vistats många år bland de stammar, hos vilka han gjort samlingen, utan även tidigare studerat etnografi vid Göteborgs Museum.

Samlingen, som omfattar icke mindre än 758 föremål, härstammar från följande negerstammar: Bakuta (38.22.1—338), Babende (38.23.1—63), Bateke (38.24. 1—32), Banzaib (38.25.1—94), Badondo (38.27.1—38), Bakamba (38.28.1—32), Basundi (38.29.1—10), Batsangi (38.30.1—14), Bayaka (38.31.1—25), Balali (38.32. 1—2), Balumbu (38.33.1—7), Bakuni (38.34.1—6), Bakongo (38.35.1—3). Föremålen 38.26. 1—54 äro från pygméfolket Babongo och en del från ej närmare angivna stammar (38.36.1—60).

I dessa samlingar ingå ett flertal föremål, som belysa de inföddas religiösa ståndpunkt såsom förfädersbilder

Asien.

Samlingarna från Asien ha likaledes endast erhållit några smärre tillskott. Förutom en pil från Kina (38.2.1) och ett svärd från Japan (38.7.1), vilket senare skänkts av konsul Hilding Svahn i San Salvador har museet såsom gåva av hr och fru A. Greiffe erhållit två fullständiga dräkter från Japan, en för man och en för kvinna (38.41.1—17, fig. 17). Dräkterna äro av det slag som brukas av bondbefolkningen i Toyama i deras dagliga arbete.

Afrika.

Från denna världsdel har museet däremot erhållit ett synnerligen värdefullt och vackert tillskott genom de omfångsrika etnografiska samlingar, som missionären pastor Efraim An-

Fig. 18. Förfädersbild av trä (38.22.89) från Franska Kongo. 43 cm. hög.

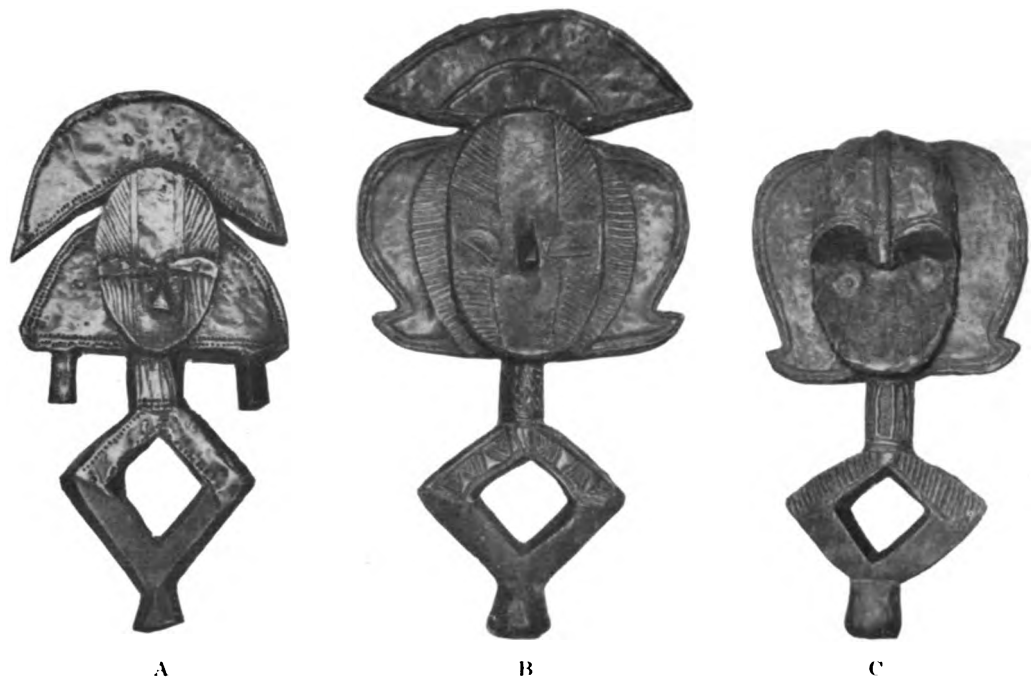

Fig. 19. Kopparsplåtsbeslagna förfädersbilder av trä (*A* 38.22.69; *B* 38.22.68; *C* 38.22.67) från Bakuta, Franska Kongo. *A* 46 cm, *B* 57 cm och *C* 43 cm hög.

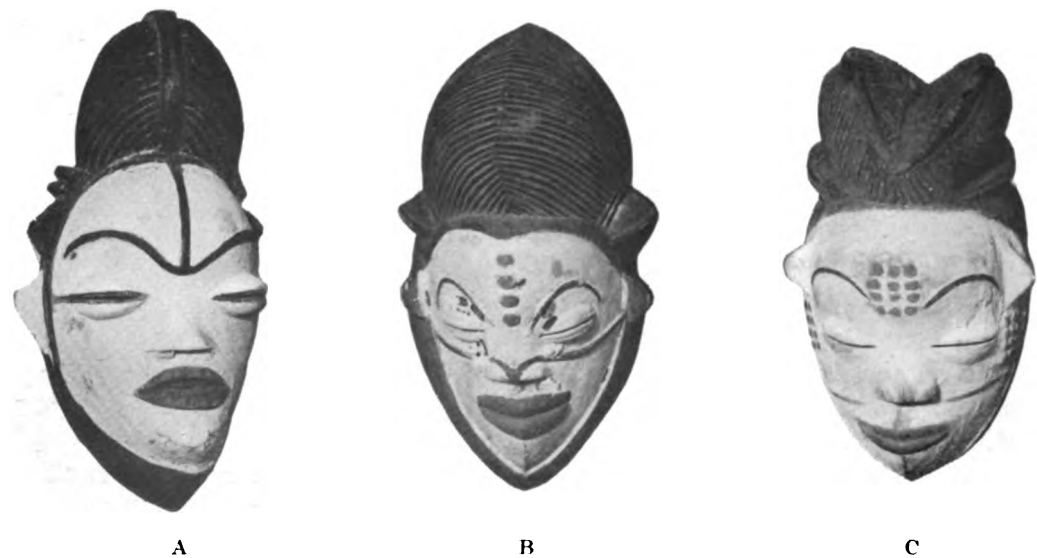

Fig. 20. Snidade och målade trämasker (*A* 38.22.91; *B* 38.22.90; *C* 38.25.94) från Franska Kongo.

Fig. 21. Polykroma lerkärl från Franska Kongo.

(A 38.24.19; B 38.24.22; C 38.24.25; D 38.24.28; E 38.24.31; F 38.24.37; G 38.27.23; H 38.35.1; J 38.34.2; K 38.34.6). C. 1:5.

(fig. 18 och 19), masker (fig. 20), en begravningsdocka, s. k. njombo, i vilken den döde placeras, en egendomlig elefantbetliknande sten, vilken använts som en slags gudomlighet m. m.

Närstående det religiösa området bör även märkas en synnerligen vacker sam-

ling av musikinstrument såsom ett flertal trummor, bjällror av trä, skullror av olika konstruktion och material samt en hel massa bläsinstrument, alltifrån jättelika trätrumpeter till små enkla pipor.

Den materiella kulturen är representerad på alla möjliga områden. Sålunda finnas ett flertal vävnader av raffiabast, dels färdiga, dels halvfärdiga, ännu sittande i sina vävstolar. Av dessa finnas flera typer representerade.

Likaledes finnes ett rikt urval av flätade mattor och korgar och de nämnda stammarnas skicklighet i träsnideri belyses icke blott genom de förut omtalade maskerna, som äro snidade i trä, utan även genom ett stort urval av mer eller mindre bisarra statyetter. Även enklare träföremål ingå i stort antal såsom runda stolar med tre eller fyra fötter, allt skuret ur ett enda trästycke, samt en trästol av helt annat utseende. Dessutom finns ett flertal skålar, slevar och skedar av trä.

Keramiken är representerad av ett stort antal lerkrukor av olika form och konstnärlig utsmyckning. En del äro sålunda enkla, nästan klotformiga, svartbruna krukor, medan andra äro gjorda av en ljus, gulaktig lera med ytorna dekorerade i allehanda mönster. Några få äro prydda med djurbilder i relief (fig. 21).

Smideskonsten som haft så stor betydelse för negerkulturen är representerad med ett halvt dussin blåsbälgar, varav en

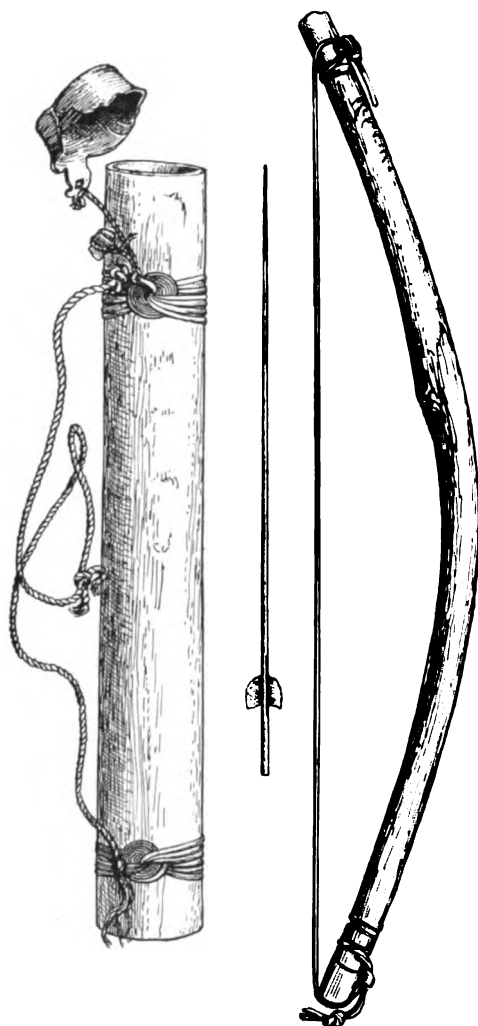

Fig. 22.

Pilbåge (38.26.47), pil och koger (38.26.48), från Babongodvärgar, Franska Kongo. C. 1:4.

del äro försedda med vackra sniderier. Dessutom finnas städ, hammare, gjutformar, slagg m. m. sådant som hör samman med dessa infödingars färdighet att bearbeta metaller. I samband med smideskonsten bör även nämnas, att de produkter som dessa negrer framställa genom sin smideskonst äro företrädade av ett stort antal knivar och huggvapen, liksom av en stor samling spjut med klingor av olika form och storlek samt ett stort antal exemplar av en myntsort, som förut ej fanns i museet.

Material och redskap för att framställa en vacker röd färg ingår även i denna samling.

Föremål som även höra till livets nödtorft äro redskap för jakt och fiske, och dessa äro representerade av en del snaror och fällor för fångande av smärre djur, men framför allt genom ett rikligt urval av allsköns ryssjor och andra don för att fånga fisk såsom s. k. stjälpkorg och ett stort urval fisknät.

Bland artiklar för njutningsmedel märkes en mångfald rökpipor av olika storlek och form och bland prydnadsföremål en sorts halsband av stora grå och blå pärlor samt naturligtvis hals-, arm- och fotringar av metall, varav de flesta äro av mässing och somliga så stora och tunga att de nästan verka som tortyrredskap.

Samlingen från Babongopygméerna omfattar 54 föremål, men de visa ganska tydligt, att dessa pygméers kultur blivit högst betänkligt påverkad av de kringboende negrerna, och att den blivit i hög grad degenererad. Särskilt intressanta äro ett par små starkt bågböjda pilbågar med tillhörande koger och förgiftade pilar (fig. 22). Detta material överlämnades för bearbetning och publicering i Etnologiska Studier till den kände pilgiftsforskaren professor C. G. Santesson i Stockholm.

Att närmare försöka beskriva denna rikhaltiga samling låter sig ej göra i denna redogörelse, men jag hoppas att med det snaraste kunna åtminstone för någon tid visa samlingen för allmänheten genom en tillfällig utställning av densamma.

Även må nämnas att museet genom förmedling av redaktör John Stenung, Stockholm, såsom gåva erhållit en liten elfenbensstatyett från Västafrika (38.39.1.)

Från Sydafrika har museet såsom gåva av pastor J. Othenius i Bulawayo fått mottaga en s. k. bushmansring d. v. s. en något mer än knytnävstor stenring som av bushmännen användes för att därigenom få större kraft, när de gräva i marken. Då detta var det första exemplaret av ett så typiskt kulturelement till museets samlingar, var denna gåva särskilt välkommen.

VÅRD AV SAMLINGAR, UTSTÄLLNINGAR M. M.

Under år 1938 har det ej varit möjligt att anordna några nya utställningar i egentlig mening på grund av allt det arbete som åtgått till att iordningställa de rika samlingarna från Sydamerika, vilka varit nedtagna med anledning av det ombyggnadsarbete som pågått och delat den stora sal, där dessa förut voro utställda, i två större och en mindre mellanliggande. Sedan detta arbete avslutats och allt nymålats och fonderna i samtliga montrer uppsnyggats, uppmonterades åter de sydamerikanska samlingarna i dessa salar.

Härvid ställdes endast ut museets tillhörigheter, däribland ett stor antal värdefulla samlingar som förut legat magasinerade på grund av att utrymmet upptagits av samlingar tillhörande Statens Etnografiska Museum vilka varit deponerade här sedan många år tillbaka. I etapper har denna främmande egendom utgallrats och återsänts. Vid 1938 års slut hade sålunda 150 lårar återsänts till Stockholm.

Endast på detta sätt har museets egna samlingar kunnat göras tillgängliga för skådesamlingen.

Under 1938 har dessutom inredningsarbeten i ett flertal salar pågått. I den

sal som är avsedd för den lapska utställningen har sålunda inretts ett flertal nya skåp och i början av 1939 torde utställningen av de lapska samlingarna bli tillgänglig för allmänheten.

Den stora salen i mellanväningen utmed Tyggårds- och Köpmansgatorna har helt och hållet omändrats, så att den inre halva delen blir en sal med konstbelysning. Avsikten är att där anordna en utställning av museets synnerligen vackra och värdefulla samling av peruanska, övervägande preinkaiska textilier. Genom denna ombyggnad bli dessa mången gång ytterst ömtåliga vävnader helt förskonade från dagsljusets ytterst skadliga inverkan på dem.

Arbetet härmed har fortskridit så långt att dessa samlingar torde kunna visas under loppet av 1939.

Parallellt med inredningsarbetet har konserveringen av textilierna oavbrutet pågått, varvid fröken Karin Bredelius liksom föregående år utfört detta med stor skicklighet och omsorg. I detta samband får jag till henne uttala ett varmt tack för det stora nit och intresse, varmed hon utfört sitt arbete.

För övrigt har konservering och översyn av samlingarna fortgått som vanligt, och särskilt har stort arbete nedlagts på konserveringen av keramik, vilket med stor skicklighet utförts av herr Björn Thörborg.

Arbetet med omkatalogiseringen av äldre samlingar har under 1938 i stort sett måst ligga nere i brist på arbetskraft. Däremot har amanuensen slutfört ordnandet och katalogiserandet av bl. a. avdelningens samtliga klichéer som vid årets slut omfattade 2.308 stycken. Samtliga äro nu preparerade mot inverkan av fukt och numrerade och katalogiserade, dels i huvudkatalog, dels i specialkatalog med klichéavdrag och alla nödiga uppgifter.

BIBLIOTEKET.

Under 1938 har det etnografiska specialbiblioteket ökats med 409 nummer, från 4.884 till 5.293 nummer i generalkatalogen för biblioteket. Denna ökning har framför allt skett genom att museet kunnat sända exemplar av den av mig utgivna serien *Etnologiska Studier* i utbyte till utländska museer och universitet etc. med vilka etnografiska museet står i bytesförbindelse. Dessa bytesförbindelser ha även i en del fall kunnat kompletteras på ett högst önskvärt sätt.

Genom ett extra bokbindningsanslag på 900 kronor har bindningen av det stora antal obundna böcker, som kommo i museets ägo genom köpet av prof. E. Nordenskiölds bibliotek 1934, kunnat fortsättas.

VETENSKAPLIGT OCH ÖVRIGT ARBETE.

Under 1938 har de etnografiska samlingarna i studiesyfte besökts under längre eller kortare tid av bl. a. följande personer:

Hr H. F. *Beynen Fritzing*, Holland; Miss Beatrice *Blackwood*, Pitt-Rivers Museum, Oxford; Dr. G. *Bolinder*, Stockholm; Sr. Ricardo *Borowicz*, Buenos Aires; Konsul William *Bylander*, Buenaventura; Disponent Egil *Christensen*, Oslo; Mr. Andrew *Croft*, Ethnological Museum, Cambridge; Mr. Charles W. *Elmer*, New York

City; Hr Erik *Ek*, Stockholm; Generalkonsul och Fru Harry *Gibson*, Caracas; Dr. och Sra. *Gomez-Mira*, San Salvador; Cand.phil. Waltraud *Hunke*, Kiel; Mr. P. H. *Irwin*, Weymouth; Mr. Diamond *Jeness*, National Museum, Ottawa; Dr. E. J. *Lindgren*, Cambridge; Dr. S. K. *Lothrop*, New York City; Mr. och Mrs. Malcolm *Melvin*, Brooklyn, N. Y.; Miss Elizabeth *Mitchell*, Rochester, Penn.; Dr. Hans *Nevermann*, Museum f. Völkerkunde, Berlin; Konstnären Lars *Norrman*; Miss Helen C. *Palmatary*, Frankford, Phila. Pa.; Prof. O. *Pertold*, Praha; Frk Inga-Britt *Ranemark*, Stockholm; Miss M. R. *Rogers*, City Art Museum, St. Louis; Greve Eric von *Rosen*, Sparreholm; Hr och Fru Bo *Sandquist*, Bogotá; Prof. Oscar *Schmieder*, Kiel; Fru Gunvor *Schönning*, Oslo; Mr. Donald *Scott*, Peabody Museum, Harvard University; Hr Otto M. *Selinke*, Brasilien; Konsul I. *Thomsen*, Rangoon; General och Mrs. I. *Thord-Gray*, Greenwich, Conn.; Dr. H. *Wenzel*, Kiel; Dr. Herbert *Wilhelmy*, Kiel; Miss Abby Jane *Woodle*, University Museum, Philadelphia.

Undertecknad har under årets förra del avslutat och utgivit den i förra årsberättelsen påbörjade undersökningen »Megalithic Finds in Central Celebes». Under senare delen av året har jag fortsatt bearbetningen av ett större arbete, som behandlar konsten i Central-Celebes, och tillsammans med tandläkare Sten Forshufvud i Lund utfört undersökningar rörande vissa tandsjukdomars förekomst hos vilda svinarter på Celebes.

Liksom föregående år har jag hållit tvenne föreläsningar på Arbetarinstitutet, denna gång behandlande Karolinernas och Marianernas invånare i Mikronesien.

Intendenten har även under 1938 fortsatt utgivandet av tidskriften »Etnologiska Studier (Ethnological Studies)» med tvenne delar Nr. 6 och 7 omfattande 229 resp. 183 sidor. Kostnaderna för detta arbete ha liksom förut huvudsakligen betalats av utgivaren samt med ett bidrag på 500 kr. av Kungl. och Hvitfeldtska Stipendieinrättningen.

Liksom under föregående år har erforderligt antal exemplar för avdelningens bytesförbindelser av utgivaren överlämnats till avdelningen, dock utan att han erhållit någon likvid.

Amanuensen Stig Rydén anträdde i medio av juli en etnografisk och arkeologisk forskningsresa till Bolivia. Denna resa har företagits delvis med understöd av Vegastipendiet från Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi, samt Kungl. och Hvitfeldtska stipendieinrättningen. På grund av denna resa har Rydén varit tjänstledig under årets senare hälft. Vidare redogörelse för denna resa kommer att lämnas i följande årsredogörelse.

Amanuensen Henry Wassén har utom sin ordinarie tjänst avslutat det i förra årsredogörelsen omnämnda posthuma arbetet av professor Erland Nordenskiöld om Cunaindianerna och deras kultur. Som det efterlämnade manuskriptet i stora delar befann sig i ett mycket ofullbordat skick, ha en del kapitel helt och hållet måst utarbetas självständigt av Wassén, vilken även i övrigt svarar för kapitelindelning och redigering av verket. Som ett komplement till det stora cunaverket har Wassén under 1938 även publicerat det traditionsmaterial från Cuna-indianerna, som han självt insamlat hos dem. Denna publicering skedde i Etnologiska Studier 6 (se litt. fört.).

Genom förmedling av Dr. A. V. Kidder vid Carnegie Institutionen och amanu-

ens Wassén utbetalade Carnegie Corporation af New York till detta arbetes tryckning Kr. 2.331. Vidare har Humanistiska Fonden på tvenne ansökningar från undertecknad beviljat sammanlagt 5.500 för samma ändamål (härav 2000 år 1939) varjämte Kungl. och Hvitfeldtska Stipendieinrättningen 1937 beviljade 1.000 kr. för betalning av manuskriptträtten till friherrinnan Olga Nordenskiöld. För bearbetning samt som ytterligare bidrag till tryckning och övriga omkostnader ha kontanta bidrag till arbetet ytterligare lämnats av Fil. dr. O. Arrhenius, Kammarherre Emil Dickson, Herr Robert Dickson, Konsul Hans Elliot, Fru Anna Pauli samt Generalkonsul Gustaf Sandström. Till styrelserna för ovannämnda fonder samt till alla dem, som bidragit att få detta stora arbete ut av trycket, riktar jag här ett värdsamt och varmt tack.

Som vikarierande amanuens har Fil. lic. Jan Söderström tjänstgjort på avdelningen under månaderna september — december, varvid han huvudsakligen sysslat med katalogisering av inkommande samlingar.

Fil. dr. Sven Lovén har under förra delen av 1938 bedrivit enskilt vetenskapligt arbete vid avdelningen. Under denna tid har han liksom föregående år meddelat undervisning i allmän och jämförande etnografi vid Göteborgs Högskola, varvid föreläsningar hallits på Etnografiska Museet.

Såsom vaktmästare vid avdelningen ha såsom förut tjänstgjort Herrar R. Carlström, M. Nilson och B. Thörnborg. Den sistnämnde har huvudsakligast tjänstgjort som avdelningens konservator och har därvid nedlagt ett mycket förtjänstfullt arbete på att konservera avdelningens samlingar, i detta fall särskilt dess rika keramiksamlingar.

Det är emellertid oavvisligen nödvändigt, att Hr Thörnborg sättes i tillfälle att uteslutande få ägna sig åt konserverings- och prepareringsarbete för avdelningens stora och mångskiftande samlingar, om icke ett flertal föremål helt skola förintas av tidens tand. Särskilt erfordras att trä och de arkeologiska metallföremålen fortast möjligt få undergå en konserverande behandling.

Även Hr G. Carell har liksom under föregående år varit behjälpig såsom extra vakt med allehanda arbeten på avdelningen under skilda tider.

Slutligen får jag nämna, att fröken Karin Bredelius såsom redan nämnts fortsatt med konserveringen av de stora samlingarna av preinkaiska textilier från Peru.

Artisten Axel Hjelm har vid upprepade tillfällen liksom under föregående år utfört teckningar och illustrationsarbeten för avdelningen, alltid med största skicklighet.

Till alla dem, som under det gångna året tjänstgjort på avdelningen och med nit och intresse arbetat på dess förkovran, får jag här uttala ett varmt och hjärtligt tack.

Följande avhandlingar och uppsatser behandlande avdelningen tillhörigt material eller utarbetade på denna ha under året utkommit:

Kaudern, Walter: *Ethnographical Studies in Celebes* (Results of the Author's Expedition to Celebes 1917—20) Vol. V. *Megalithic Finds in Central Celebes*. XI, 1—191 pp. with 15 Maps and 77 Figures. Göteborg 1938.

- Kaudern, Walter och Forshufvud, Sten: Förekomsten av tandkaries, patologiska tandresorptioner och paradentos hos vilda svin (Sus Celebensis). Svensk Tandläkaretidskrift 1938, p. 1—21.*
- Nordenskiöld, Erland* (†): Comparative Ethnographical Studies, Vol. X. *An Historical and Ethnological Survey of the Cuna Indians.* In Collaboration with the Cuna Indian, *Ruben Pérez Kantule.* Arranged and edited from the Posthumous Manuscript and Notes, and Original Indian Documents at the Gothenburg Ethnographical Museum by *Henry Wassén.* XXVIII, 686 pages, 15 plates in colour and 33 Figures in the Text, 8vo. Göteborg 1938.
- Santesson, C. G.:* *Noch eine mexikanische »Piule«-Droge, Semina Rynchosie phaseoloidis DC.* (Etnologiska Studier 6, pp. 179—183). Göteborg 1938.
- » » *Kurarewirkende Substanz in den Samen einer Leguminose.* (Skandinavisches Archiv für Physiologie Band 80, pp. 361—368). Berlin 1938.
- Wassén, Henry:* Kort sammanställning om stammarna serénte och apinayé efter brevmeddelande av Curt Nimuendajú, pp. 63—65 i Göteborgs Musei Årstryck 1938.
- » » Vissa partier av den posthuma delen av Comparative Ethnographical Studies, Vol. X. Se *Nordenskiöld.*
- » » *Original Documents from the Cuna Indians of San Blas, Panama, as Recorded by the Indians Guillermo Haya and Ruben Pérez Kantule.* With 29 Figures and 4 Coloured Plates. (Etnologiska Studier 6, pp. 1—178). Göteborg 1938.

Göteborg 1939.

WALTER KAUDERN